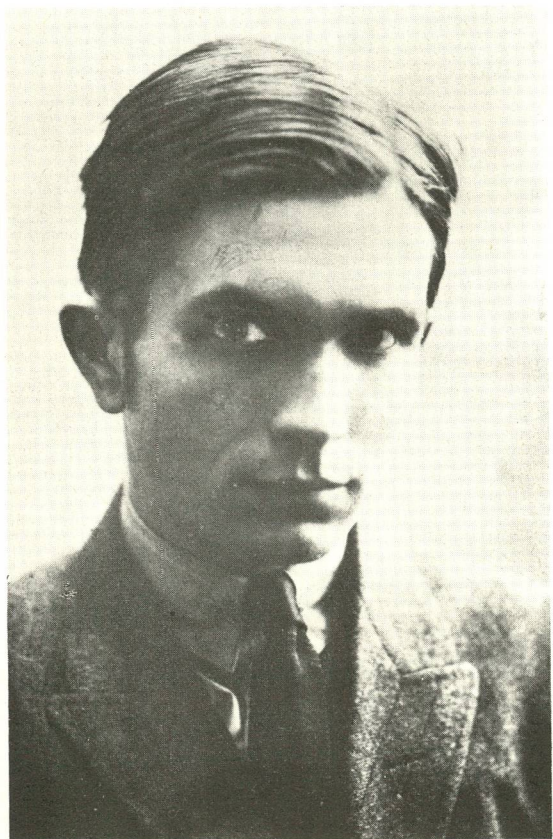

OSTAIJEN, Paul (eigenlijk Leopoldus Andreas) van, schrijver, journalist en kunsthandelaar (Antwerpen 22 februari 1896 - Miavoye-Anthée 18 maart 1928).

Jongste zoon van een loodgieter uit Steenberg (Nederland) en een moeder uit Rekem (Limburg). Bezocht de lagere en een drietal katholieke middelbare scholen in zijn geboortestad en belandde ten slotte op het Koninklijk Atheneum te Antwerpen (1911-'13), waar hij zich bij de Vlaamsche Bond aansloot. Brak zijn studie af en werkte van 1914 tot '18 als klerk op het Antwerpse stadhuis. Vluchtte eind 1918 met een vriendin naar Berlijn om aan de activistenvervolging te ontkomen. Keerde omstreeks Pinksteren 1921 naar het ouderlijk huis te Antwerpen terug en bracht het jaar 1922 als militair weer in Duitsland (Issum) door. Na zijn terugkeer naar Antwerpen enige tijd als antiquaar werkzaam. Exploiteerde van oktober 1925 tot april 1926 de kunstzaal A la Vierge Poupine in Brussel. Sedert september 1925 lijdend aan tuberculose, welke ziekte hem noodzaakte zich in september 1927 te laten opnemen in een sanatorium in de

Naamse Ardennen, alwaar hij na ruim zes maanden is overleden.

Reeds als leerling van het Onze-Lieve-Vrouwecollege te Antwerpen kreeg hij als flamingant in het grotendeels Fransgezind schoolmilieu moeilijkheden. Dit flamingantisme werd nog versterkt, toen hij op het Koninklijk Atheneum kwam en actief lid - korte tijd zelfs secretaris - werd van de Vlaamse Bond. Nadat hij kort voor de oorlog met twee artikelen over beeldende kunst in „het weekblad van de Vlamingen”, Carolus, gedebuteerd had, werkte hij in het begin van de oorlog mee aan De Vlaamsche Gazet, die begin 1915 als Het Vlaamsche Nieuws werd voortgezet en waarvan zich in de zomer van 1915 De Antwerpsche Courant afscheidde, aan welke krant hij tot het eind van de oorlog verbonden bleef. In De Vlaamsche Gazet publiceerde hij onder meer een artikel Eerlijke wapenstilstand (3 december 1914), dat anderhalve maand vóór het artikel Vlamingen waakt! van August Borms protesteerde tegen de verbreking van de godsvrede door de franskiljons. Tijdens de bezetting publiceerde hij een aantal, grotendeels flamingantische, gedichten in de studentenbladen De Goedendag en Aula, het weekblad Ons Land en het maandblad Vlaamsch Leven. Verder publiceerde hij artikelen over de V.B. in De Goedendag (Nasionalisme en het nieuwe geslacht, en Over het tragiese van de beweging) en in Ons Land (het feuilleton Voorgeschiedenis der Vlaamsche beweging; ook polemische artikelen als Belofte van Havere, en De zaak Mercier). Hij streed in zijn artikelen voor een nuchter nationalisme, gebaseerd op existentiële gronden en bedoeld als voorbereiding van het deelnemen van Vlaanderen aan de internationale ontwikkelingen, en was gekant tegen een romantische idealisering van de taal en het verleden. Als activist sloot hij zich met enkele van zijn Antwerpse vrienden nog het dichtst aan bij de opvattingen van Leo Picard in diens tijdschrift De Vlaamsche Gedachte en bij de unionistisch georiënteerde oudere vrienden Herman Vos, Antoon Jacob en Marten Rudelsheim. In september 1917 demonstreerde hij tegen kardinaal Mercier, waarvoor hij met vier anderen tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld werd, waartegen beroep werd aangetekend, zodat de straf werd uitgesteld. Vlak voor zijn vlucht naar Berlijn hield hij nog een activistische lezing voor het Tweede Congres van de Jeugd in Antwerpen. Na zijn vlucht werd zijn veroordeling tot drie maanden bevestigd en kreeg hij er nog 8 maanden bij wegens medewerking aan De Antwerpsche Courant, welke straf hem in 1921 werd kwijtgescholden. In Berlijn trachtte hij de spartakistisch gezinde vrienden ervan te overtuigen dat de V.B. geen eng-nationalistische beweging was, maar Vlaanderens „weg naar het socialisme”. Op 25 maart 1920 schreef hij een, in De Toorts gepubliceerde, Open brief aan Camille Huysmans, waarin hij betoogde dat hij de belangen van de V.B. beter door de Frontpartij dan door de Belgische Socialistische Partij behartigd zag. In hetzelfde jaar schreef hij nog een bijdrage voor De Nieuwe Tijd (1 en 15 februari 1921), Rond het Vlaamse probleem, waarin hij de links-radicalen voor de V.B. (en omgekeerd) trachtte te winnen en bovendien nog een artikel Vers la période dodo dans le mouvement flamand, dat door het tijdschrift Ça Ira! geweigerd werd.

Verder heeft Van Ostaijen zich niet meer recht-

IN MEMORIAM HERMAN van den REECK

BLOESEM BLOEIEN BLOEMEN
zij worden geknakt
mensen staan het slagveld
zij worden gebroken
lenden knakken
kinderen staan de straat
zij spreiden armen open
zij vangen het schot
en vallen

Uit huizen lopen kinderen de straat
Marathondravers hun verlangen
zij storten thoe een zware zak

Langs gasthuisgrijsheid vleucht
nog flets begeren
wakkelende kaars
de ziel in het

ONBIJSBARE LICHT

Gedicht, verschenen in Ruimte, jg. 1 nr. 8/9 (1920), met datering 22.7.20, nadien opgenomen in De Feesten van Angst en Pijn (postuum).

streeks over de V.B. geuit, maar wel impliciet in zijn vele boekbesprekingen, gedichten (b.v. In memoriam Herman van den Reeck, 1920, en De profundis, 1925) en zijn proza (b.v. de groteske De bende van de Stronk, waarschijnlijk uit 1926, die tevens een satire op de activistenvervolgers is). Zijn activistische gezindheid bleek voorts uit de moeilijkheden bij zijn verkiezing tot bestuurslid van de Vereniging van Vlaamse Letterkundigen aan het eind van 1924 en uit zijn weigering, een maand voor zijn dood, zitting te nemen in het huldigingscomité voor Karel van de Woestijne, omdat mej. Belpaire, die toen tegen de vrijlating van Borms ageerde, er eveneens deel van uitmaakte.

WERKEN: *Verzameld werk*, 4 dln. (1952-'56; I-II, 1963, tweede uitgave en 1965, derde uitgave; III, 1966, tweede uitgave); - *Het landhuis in het dorp* en *De jongen*, twee hoofdstukken van een onvoltooide autobiografische roman uitgegeven en ingeleid door G. Borgers (*Achter het Boek*, jg. 10, aflev. I, 1973).

LITERATUUR: P. Hadermann, *Het vuur in de verte* (1970); - G. Borgers, *Paul van Ostaijen, een documentatie*, I-II (1971); - G. Borgers, *Kroniek van Paul van Ostaijen* (1975).

GERRIT BORGERS